

**TEMEIURI BIBLICE NOUTESTAMENTARE CU PRIVIRE LA
OFICIEREA SFINTELOR TAINЕ ȘI IERURGII BISERICЕȘTI (X)**

Prot. dr. Ioan Bude

**NEW-TESTAMENT BIBLICAL GROUNDS CONCERNING THE
OFFICIATION OF THE HOLY CHURCH SACRAMENTS AND
BLESSINGS (10)**

Abstract: Addressing mostly priests and Religion teachers, but also any believer, the entire publicistic series that we commence at this point desires, in a straightforward, plain and clear manner (without proposing thematic biblical theology approaches, but by means of a rigorous selection of minimally commented texts), to bring forth again *The Truth* of the Holy Sacraments before the readers, whoever they might be or – why not? – lead the readers before *The Truth*, That „is the same for yesterday, today and forever” (*Jews 13, 8*): The Lord and Our Saviour, Jesus Christ, present, alive and active in all undertakings of His Church

Keywords: holy sacraments, blessings, biblical theology, Church

PARTEA a V- a

**SFÎNTA TAINĂ A POCĂINȚEI (SPOVEDANIA)
ÎN EPISTOLELE PAULINE
CAP. I**

**SFÎNTA TAINĂ A POCĂINȚEI (SPOVEDANIA) ÎN
EPISTOLELE CĂTRE ROMANI, I ȘI II CORINTENI**

1. ÎN EPISTOLA CĂTRE ROMANI

a). *Romani 2, 3-5*: „Și socotești tu, oare, omule ..., că tu vei scăpa de judecata lui Dumnezeu ? Sau disprețuiești tu bogăția bunătății Lui și a îngăduinței și a îndelungii Lui răbdări, neștiind că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăință ?”

Este total greșită ideea că Dumnezeu răsplătește, sau pedepsește imediat, binele sau răul făcut zilnic, de către om. Și tot atât de greșit este și raționamentul că putem conta la infinit pe bunătatea, înțelegerea și îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, în ceea ce privește păcătoșenia noastră, dar noi, în schimb, (fără nicio reținere) – potrivit contextului – ne permitem să-i judecăm pe cei ce păcătuiesc asemenea nouă.

Dimpotrivă, în textul de mai sus, Sfântul Apostol Pavel avertizează că „**bunătatea lui Dumnezeu**”, răbdarea și îngăduința Lui față de păcatele noastre, trebuie înțelese ca răgaz necesar, acordat nouă pentru pocăință și pentru îndreptare, răgaz ce trebuie valorificat cu recunoștință și nu neglijat, pentru că indiferența, ca și neștiința, nu e o scuză pentru nimeni, ci un mare păcat.¹¹¹

b). *Romani 12, 1-2*: „**Vă îndemn, deci, fraților, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească. Și să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții, ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun și plăcut și desăvârșit.**”

„**Jertfa**” la care se referă Apostolul Pavel în textul de mai sus, este o jertfă comunitară, alcătuită din „**trupurile voastre**”, consacrate lui Dumnezeu prin Sfintele Taine, ca trupuri liturgice¹¹², adică „**făpturi noi**” (*II Corinteni 5, 17*), transfigurate și înfrățite într-o perfectă comuniune euharistică, descrisă atât de frumos de același Apostol, în *I Corinteni 10, 17*: „**Căci, o pâine, un trup suntem cei mulți: căci toți ne împărtășim din unica pâine**” (Cf. și *I Corinteni 12, 7*).

În aceste condiții, făptura umană, ca făptură liturgică, poartă un dialog (tot) liturgic, de slujire duhovnicească¹¹³ adusă lui Dumnezeu, denumită aici de către Apostol, „închinare duhovnicească”, adică „închinarea în duh și în adevăr” de care pomenea Iisus Domnul în *Ioan 4, 23-24* și care este expresia „celui mai adânc devotament față de Dumnezeu”¹¹⁴

Iar perpetua „**schimbare prin înnoirea minții**” (metanoia = pocăința), de care vorbește Sfântul Pavel în v. 2, sinonimă cu „înnoirea vieții” din *Romani 6, 4*, nu este altceva decât normalitatea progresiei zilnice a viețuirii fiecărui creștin, conștient fiind că el nu-și mai aparține lui însuși, ci cu trup și suflet, îi aparține doar lui Dumnezeu (cf. *I Corinteni 6, 19-20*).

2. ÎN EPISTOLA I CORINTENI

a). *I Corinteni 6, 11*: „Și așa erați unii dintre voi. Dar v-ați spălat, dar v-ați sfințit, dar v-ați îndreptat în numele Domnului Iisus și în Duhul Dumnezeului nostru.”

Sunt enumerate aici efectele juridice ale Sfintelor Taine ale Botezului („**v-ați spălat**”), Mirungerii („**v-ați sfințit**”) și Pocăinței („**v-ați îndreptat**”).

Expresia: „Și așa erați unii dintre voi”, indică starea generală de păcătoșenie din care tocmai s-au eliberat creștinii corinteni, prin cele trei Sfinte Taine menționate mai sus, situație descrisă în v. 9-10: **„Nu știți oare, că nedreptii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu ? Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu !”**

Textul nostru de referință (*I Corinteni 6, 11*) pentru importanța sa doctrinară, este inclus în rânduiala oficierei Botezului, ca o concluzie la rugăciunile rostite la spălarea pruncului: „Îndreptatu-te-ai, luminatu-te-ai, sfințitu-te-ai, spălatu-te-ai în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și în pururea și în vecii vecilor. Amin” (cf. *Molitfelnicul*, toate edițiile).

b). *I Corinteni 11, 28-29*: **„Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cine mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului.”**

„Cercetarea de sine” înseamnă un prim și temeinic examen de conștiință pe care, în mod necesar, trebuie să și-l facă oricine dorește a se împărtăși. Cu acest „inventar” sufletesc bine pus la punct, cedinciosul își mărturisește păcatele înaintea preotului duhovnic, angajându-se ferm, atât înaintea lui Dumnezeu cât și a acestuia, nu numai de a nu mai repeta păcatele mărturisite, dar și de a preschimba în bine tot răul gândit sau făcut până în acel moment.

Cât despre creștinul care se împărtășește cu nevrednicie, **„nesocotind Trupul Domnului”**, Sfântul Teofilact al Bulgariei arată că acesta o face spre osânda sa, fiindcă nu cercetează și nu înțelege mărimea Tainei. *„Căci dacă am cerceta și am socoti bine Cine este Acela Care Se află dinaintea noastră, pe Sfânta Masă... că adică este de față Însuși Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, tănuțit cu dumnezeirea și omenirea Sa sub chipul sfințitei pâini, negreșit nu am avea trebuință de altă învățătură, căci însăși socotința aceasta ne-ar face să ne temem, să ne trezim și să fim cu luare-aminte când ne împărtășim.”*

3. ÎN EPISTOLA II CORINTENI

a). *II Corinteni 2, 5-10*: „Și dacă m-a întristat cineva, nu pe mine m-a întristat, ci în parte – ca să nu spun mai mult – pe voi toți. Destul este pentru un astfel de om pedeapsa aceasta dată de către cei mai mulți. Așa încât voi, dimpotrivă, mai bine să-l iertați și să-l mângâiați, ca să nu fie copleșit de prea multă întristare unul ca acesta. De aceea vă îndemn să întăriți în el dragostea... Iar cui îi iertați ceva, îi iert și eu; pentru că și eu, dacă am iertat ceva, am iertat pentru voi, în fața lui Hristos...”

Ne întâlnim acum din nou cu o foarte delicată problemă de pastorație, care a necesitat nu numai un deosebit tact pastoral paulin, în rezolvarea ei, ci și multă durere și lacrimi din partea Sfântului Apostol Pavel. Este vorba de cazul

incestuosului din Corint (*I Corinteni 5, 1-13*), adică despre un tânăr care trăia în desfrânare cu mama sa vitregă și pe care, după porunca din *Deuteronomul 13, 6*: „**Scoateți pe cel rău dintre voi!**”, Biserica din Corint, la cererea Sfântului Apostol Pavel, l-a excomunicat: „**Să dați pe unul ca acesta satanei... Cu unul ca acesta nici să nu ședeți la masă!**” (*I Corinteni 5, 5, 11b*). În textul de care ne ocupăm acum (*II Corinteni 2, 5-10*), același Apostol Pavel pledează pentru iertarea și reintegrarea în Biserică a incestuosului, care între timp s-a pocăit de rătăcirea sa. Semnificativ în caest sens este v. 10: „**Iar cui îi iertați ceva, îi iert și eu; pentru că și eu, dacă am iertat ceva, am iertat pentru voi, în fața lui Hristos!**”, ceea ce ne trimite cu gândul exact în atmosfera eclesiologică din *Matei 18* (vezi *Lucrarea, P. I, Cap. II, pct. p*), de unde am reținut că în orice comunitate creștină, fie parohie, fie Biserică locală, fie regională, fie chiar în marea Biserică Universală, iertarea creștină trebuie să urmeze exemplul iertării lui Dumnezeu (de 70 de ori câte 7). Dar, ca și iubirea lui Dumnezeu, și iertarea Lui stă de față *pentru toți, dar nu pentru oricine*, ci numai pentru ei ce o doresc și o merită, împărțășind-o în aceeași măsură și altora. Altfel...

b). *II Corinteni 5, 18-19*: „Și toate sunt de la Dumnezeu, Care ne-a împăcat cu Sine prin Hristos și Care ne-a dat nouă slujirea împăcării... punând în noi cuvântul împăcării... Rugămu-vă, deci, în numele lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu!”

Mesajul îndemnurilor pauline de aici este cât se poate de clar! Inițiativa împăcării cu lumea Îi aparține lui Dumnezeu. El ne-a împăcat cu Sine prin Hristos și, ca pe un al doilea chip al Său, ne-a dăruit, sau mai exact, ne-a împodobit cu cele mai minunate daruri: „**slujirea împăcării**” și „**cuvântul împăcării**”. De aceea, ori de câte ori păcătuim, e rândul nostru să avem inițiativa împăcării cu Dumnezeu, dar numai „în numele lui Hristos”, adică prin Sfânta Taină a Pocăinței – Spovedania!

c). *II Corinteni 7, 9-10*: „**Acum mă bucur, nu pentru că v-ați întristat, ci pentru că v-ați întristat spre pocăință. Căci v-ați întristat după Dumnezeu, ca să nu fiți întru nimic păgubiți de către noi. Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii aduce moarte.**”

Sensul plinar al textului de mai sus are, pe de o parte, puternice rezonanțe în Fericirea a doua din „Predica de pe Munte” (*Matei 5, 4*): „**Fericiți**” **cei ce plâng, că aceia se vor mângâia**” (vezi *Lucrarea, P. I, Cap. 2, pct. b*), iar pe de altă parte, poate că ar ieși mai cu pregnanță în evidență, dacă termenul „întristare” s-ar putea înlocui cu „**dor**”, care exprimă – în opinia noastră – mai adecvat, râvna după mângâierea și iertarea lui Dumnezeu primite prin Pocăință (ca Sfântă Taină) și prin lacrimile ei, în antiteză cu „întristarea (nostalgie)

lumii” (= a lumescului, cu sensul de a dori repetarea păcatelor abia mărturisite), fapt care „**aduce** (și produce) **moarte**.”¹¹⁶

d). *II Corinteni 12, 21*: „**Nu cumva, venind iarăși, să nu mă umilească Dumnezeu meu la voi și să nu plâng pe mulți care au păcătuit înaintea și nu s-au pocăit de necurăția și de desfrânarea și de necumpătarea pe care le-au făcut!**”

În ideea – foarte probabilă – că în Biserica din Corint încă nu s-a isprăvit cu păcatele nepocăite (=nemărturisite), în capitolul următor: *13, 5*, Sfântul Apostol Pavel repetă avertismentul și îndemnul la conștientizare, autoanaliză și mărturisire: „**Cercetați-vă pe voi înșivă dacă sunteți în credință; încercați-vă pe voi înșivă. Sau nu vă cunoașteți voi singuri bine că Hristos este întru voi ? Afară numai dacă nu sunteți netrebniți!**” Deci, numai de ei depinde cum și ce vor reuși să realizeze pe plan duhovnicesc, în viitor.

CAPITOLUL II

SFÂNTA TAINĂ A POCĂINȚEI (SPOVEDANIA) ÎN EPISTOLELE CĂTRE GALATENI, EFESENI, FILIPENI ȘI COLOSENI

1. ÎN EPISTOLA CĂTRE GALATENI

a). *Galateni 5, 16-21*: „**Zic dar: Cu duhul să umblați și să nu împliniți pofta trupului...**”

În următoarele cinci versete, este detaliată această „**poftă a trupului**”. De fapt, în detalierea aceasta, Apostolul utilizează în același sens, încă o expresie, perfect sinonimă: „**faptele trupului**”, enumerând (fără a epuiza) o listă de 17 dintre cele mai cunoscute păcate omenești, cu scopul de a oferi o motivare necesară și obiectivă Tainei Pocăinței, prin care, în mod cert, se ajunge la adevărata *viață în trup*, despre care amintea el ceva mai înainte: „Și viața mea de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu...” (*Galateni 2, 20*). Dincolo de lista celor 17 „fapte (păcate) ale trupului”, în *Galateni 5, 22-23*, urmează, în antiteză, o altă listă, denumită „**roada Duhului**”, care, urmând Pocăinței și Botezului, începe de la Mirungere și desfășoară infinite daruri (= rodiri) duhovnicești în viața tuturor celor „**botezați și îmbrăcați în Hristos**” (*Galateni 3, 27*).

b). *Galateni 6, 7-8*: „**Nu vă amăgiți: Dumnezeu nu se lasă batjocorit; căci ce va semăna omul, aceea va și secera. Căci ce seamănă în trupul său însuși, din trup va secera stricăciune; iar cel ce seamănă în Duhul, din Duh va secera viață veșnică.**”

„**Semănatul**” și „**seceratul**” din textul de mai sus, reprezintă metaforic libertatea dar și responsabilitatea morală a „viețuirii noastre în trup”, constituind practic, concluzia celor analizate la punctul anterior.

2. ÎN EPISTOLA CĂTRE EFESENI

a). *Efeseni 4, 21-24*: „**Să vă dezbrăcați, față cu viețuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare și să vă înnoiți în duhul cugetului vostru, îmbrăcându-vă în omul cel nou, care este făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și în sfințenia adevărului.**”

Cu o evidentă paralelă în *Romani 6, 3-6*, textul de mai sus include referiri la cele trei Sfinte Taine, prin care, în primele decenii ale veacului apostolic, începea viața creștină: *Botezul* („**Să vă dezbrăcați... de omul cel vechi**”), *Pocăința* („**Să vă înnoiți în duhul cugetului vostru**” = „**meta-noeo**”) și *Mirungerea* („**Îmbrăcându-vă în omul cel nou... în dreptatea și sfințenia adevărului**”).

Epistola către Efeseni este o epistolă eclesiologică, singura de acest fel, în întreg „corpus-ul paulinianum”. Prin urmare, referirile la procesul moral de „dezbrăcare” – „îmbrăcare”, adică de transformare a omului păgân („vechi”) în om creștin („nou”), prin Sfintele Taine amintite, atât în această scriere paulină, cât și în cea către *Coloseni 3, 9-10*, respectivele referiri cunosc o fermitate sporită, față de întreaga antropologie paulină. În esență, ca perfecțiune morală, „omul cel nou”, ar corespunde – în gândirea Sfântului Apostol Pavel – omului paradisiac, cel dinaintea de cădere, dar din punct de vedere istoric, nu poate fi identic cu acesta, pentru că tipul de „om nou” paulin, n-a existat înainte de Hristos, ci este omul creștin, creat de Hristos¹¹⁷, fiind caracterizat printr-o dinamică viețuire în Hristos, adică umblând „întru înnoirea vieții” (*Romani 6, 4*), „întru înnoirea minții” (*Romani 12, 2*), „în dreptatea și sfințenia adevărului” (*Efeseni 4, 24*), „**desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu**” (*II Corinteni 7, 1*), sfârșind prin a se oferi pe sine, integral, lui Hristos, ca „**o jertfă vie, sfântă și bine plăcută lui Dumnezeu**” (*Romani 12, 1*).

b). *Efeseni 5, 14*: „**Pentru aceea zice: Deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos!**”

În viețuirea creștină nu există starea de „împoderabilitate”, sau stagnare, altfel s-ar putea întâmpla așa cum bine zice poetul Mihai Eminescu într-una din poeziile sale: „Orice noroc/ Și-ntinde aripile/ Purtat de clipele/ Stării pe loc” („*Stelele-n cer*”).

Și mai pe înțeles: dacă în viața zilnică a credinciosului creștin, a familiei lui și a parohiei din care face parte el și familia lui, nu se înregistrează progrese, inevitabil apare o stare de regresie, atât pe plan personal, cât și familial, precum și obștesc. Este total falsă ideea că parohiei, respectiv familiei (privite ca și comunități liturgice), le merge bine, doar pentru că bisericile sunt (încă) pline. Dacă pe plan personal s-a instalat deja inerția, iar credincioșii nu mai sunt nici atenți și nici participanți activi, coslujitori, sau împreună rugători atât întreolaltă, cât și împreună cu preoții lor, ei vin la biserică doar ca spectatori și, din *creștini*

de interior, devin creștini de pridvor, care, nu mai au nicio idee de ceea ce se întâmplă în biserică, sau, în altar și, bineînțeles, nici nu mai participă la nimic. Doar privesc. Și atât!

Însă cea mai sigură modalitate de a ne convinge că pe plan sufletesc, progresăm sau nu, este Sfânta Taină a Pocăinței (Spovedania), în cadrul căreia duhovnicul este cel mai obiectiv factor evaluator al vieții noastre spirituale. Este o mare diferență între „deșteptare” și „trezire”!

Sfântul Apostol Pavel, în textul de mai sus, utilizează ambii termeni: „deșteaptă-te!”, adică: „vino-ți în fire!”, „înviază!”, „fii conștient!”, „înțelepțește-te!”, „judecă limpede!”, etc. și „scoală-te din morți!”, adică: trezește-te din amoriere!”, „nu mai dormita!”, „nu mai lenevi!”, „înviorează-te!”, nu te mai complace în păcat!”, „ieși din apatie!”, „fii activ!”, etc.

Deșteptarea indică starea perpetuă de normalitate, de demnitate, de progres, de viață, iar trezirea, sau scularea indică hărnicia de a te tot spovedi și de a nu dormi mereu în întunericul păcatului, ci de a te ridica și a te bucura de lumina lui Hristos, ca de zorii dimineților frumoase. Însă, și într-un caz și în altul, Apostolul recomandă insistent autocontrolul, privegherea: „De aceea, cel căruia i se pare că stă, să ia seama să nu cadă!” (I Corinteni 10, 12).

c). Efeseni 5, 26-27: „...Ca s-o sfințească, curățind-o cu baia apei prin cuvânt și ca s-o înfățișeze Siesi, Biserică mărită, neavând pată sau zbârcitură ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană.”

Sfințirea, curățirea și menținerea Bisericii într-o perpetuă și ireproșabilă stare de *prospețime și puritate*, o poate face numai Mirele ei Hristos și numai prin harul și continua lucrare a Tainelor Sale în viața credincioșilor ei. Din textul nostru reiese însă și o noutate și anume, faptul că prin anul 63, când Sfântul Apostol Pavel a scris *Epistola către Efeseni*, deja nu se mai păstra în Biserică, în procesul de încreștinare, ordinea strictă, de la început, a administrării Sfintelor Taine, adică: Pocăința, Botezul, Mirungerea și celelalte, ci mai întâi Mirungerea („s-o sfințească”), apoi Botezul („curățind-o cu baia apei”) și apoi Pocăința („neavând pată”) și așa mai departe, semn că de acum, probabil, ponderea în încreștinare nu mai aparținea exclusiv adulților.

3. ÎN EPISTOLA CĂTRE FILIPENI

a). Filipeni 3, 14: „Dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea și tinzând la cele dinainte, alerg la țintă, la răsplata dumnezeieștii chemări de sus, întru Hristos Iisus.”

Aici, Apostolul Pavel ne oferă o soluție (aplicată cu succes de el însuși), în vederea atingerii celui mai înalt deziderat din toată viața creștină: *urmarea lui Hristos până la jertfire*.

Deși pare să nu aibă vreo legătură cu Spovedania, textul de mai sus ne trimite în forță tocmai la înfricoșătorul moment decizional, în sensul celor

sugerate aici, care, în formularea Mântuitorului Iisus Hristos, exprimă în fond și în amănunt întreaga frumusețe a devoțiunii creștine: „**Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie!**” (Luca 9, 23). Așadar, când trăim acest moment decizional ? Când ne lepădăm de noi înșine, uitând cele ce sunt în urma noastră ? Oare nu când ne mărturisim ? Ca și oarecând Zaheu și ca fiul cel rătăcit din parabolă ! Și de câtă fermitate avem nevoie atunci ? Ne-o spune tot Iisus: „**Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt, nu este potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu!**” (Luca 9, 62; cf. și II Petru 2, 10-22).

4. ÎN EPISTOLA CĂTRE COLOSENI

a). *Coloseni 2, 13*: „**Iar pe voi care erați morți, în fărădelegile și netăierea împrejur a trupului vostru, v-a făcut viu, împreună cu Sine, iertându-vă toate greșelile.**”

Textul de aici, cât și darurile lui Dumnezeu făcute colosenilor și menționate în acest text: *iertarea*, înțeleasă ca și o înviere, se constituie ca paralele perfecte la Luca 15, 24, 32, în sensul că asemenea fiului rătăcit și ei „**au fost morți și au înviat, pierduți și s-au aflat**”, pentru că și atunci și acum și întotdeauna, iertarea adevărată, adică iertarea lui Dumnezeu, răsplătește pocăința adevărată, fiind producătoare de înviere. Când Dumnezeu iartă, păcatul, sau păcatele sunt anulate, omul este reșezat în starea lui originară, și, deși el nu este altul, este totuși un om nou, curat, adică pur și simplu înviat.¹¹⁸

CAPITOLUL III

SFÂNȚA TAINĂ A POCĂINȚEI (SPOVEDANIA) ÎN EPISTOLELE: I TESALONICENI; I ȘI II TIMOTEI; TIT ȘI FILIMON

1. ÎN I TESALONICENI

a). *I Tesaloniceni 1, 9*: „**Căci toți istorisesc... cum v-ați întors la Dumnezeu, de la idoli, ca să slujiți Dumnezeului Celui viu și adevărat.**”

Este aproape solemnă evocarea, de către Sfântul Apostol Pavel, a convertirii atât de prompte a tesalonicenilor, încât a rămas de pomină râvna lor de a renunța la idolatrie și de a „**sluji Dumnezeului Celui viu și adevărat.**”

Și-o fi amintit, oare, Sfântul Pavel, de momentul acela istoric când Iosua Navi, preluând conducerea poporului ales (după moartea lui Moise), a reînnoit legământul de credință al fiilor lui Israel, față de Același Dumnezeu unic, viu și adevărat ? Și atunci, ca și în cazul de față, a avut loc o „întoarcere” fermă, precum și o „lepădare” de idolatrie: „**Vă sunteți voi martori că v-ați ales pe Domnul să-I slujiți ?... Și a zis poporul către Iosua: Domnului**

Dumnezeului nostru vom sluji și glasul Lui vom asculta!” (*Iosua 24, 22, 24*). În vremea aceea, garanția respectării unei atari decizii, era legământul de credință față de Dumnezeu.

În veacul de început al erei creștine, Dumnezeu a întemeiat însă Sfânta Taină a Pocăinței, în care toate deciziile ferme, de acest fel, luate pe pământ, sunt confirmate întocmai și în cer (cf. *Ioan 20, 23; Matei 16, 19; 18, 18*). Desigur că numai în baza unor astfel de atitudini hotărâte, trebuie să fi luat ființă și marea Biserică din Tesalonic.

2. ÎN I TIMOTEI

a). *I Timotei 1, 15*: „**Vrednic de credință și de toată primirea este cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu.**”

Profund recunoscător „**lui Hristos Iisus, Domnul nostru**” (v. 12) că l-a primit să-I fie slujitor și l-a miluit, iertându-l, pentru că „**mai înainte hulea, prigonea și batjocorea**” Biserica (v. 13), Sfântul Apostol Pavel trăiește și acum, un foarte acut și sincer sentiment de smerenie și păcătoșenie (care de fapt nu-l va părăsi niciodată), exprimat într-o frază care a fost preluată apoi și în cult, ca formulă standard, în rugăciunile dinainte de împărtășirea preoților și a credincioșilor: „**Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu.**” El recunoaște, față de ucenicul său Timotei, tânărul episcop al Efesului, că mila, iertarea, răbdarea și harul lui Hristos, revărsate asupra lui, constituie o încurajare și o „**pildă tuturor celor ce vor să creadă în El, spre dobândirea vieții veșnice**” (v. 16).

3. ÎN II TIMOTEI

a). *II Timotei 2, 25*: „**...certând cu blândețe pe cei ce stau împotriva, ca doar le va da Dumnezeu pocăință spre cunoașterea adevărului.**”

Tot așa l-a îndemnat și Sfântul Apostol Petru pe Simon Magul: „**Pocăiește-te deci de această răutate a ta și te roagă lui Dumnezeu, doară ți se va ierta cugetul inimii tale...**”

Toți „**cei ce stau împotriva**” trebuie îndrumați cu tactul pastoral necesar (iar ucenicul paulin Timotei îl avea din plin), să renunțe la orice răzvrătire și răutate, prin care au parte doar de mânia și de judecata lui Dumnezeu, căci numai prin pocăință, Îl vor cunoaște cu adevărat pe „**Dumnezeul milei și al îndurărilor.**”

4. ÎN EPISTOLA CĂTRE TIT

a). *Tit 2, 11-12*: „**Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învățându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea și poftele lumești și, în veacul de acum, să trăim cu înțelepciune, cu dreptate și cu cucernicie...**”

„**Lepădarea fărădelegii și a poftelor lumești**”, caracteristică lumii plină de nocivitate, din „**veacul de acum**”, este sinonimă cu îndemnul paulin din textul paralel *Romani 12, 2*: „**...să nu vă potriviți cu acest veac, ci să vă schimbați prin înnoirea minții...**” (metanoia), având în ambele cazuri aceeași semnificație: pocăința !

b). *Tit 3, 5, 7*: „**El ne-a mântuit, nu din faptele cele întru îndreptare, săvârșite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia nașterii celei de a doua și prin înnoirea Duhului Sfânt... Ca, îndreptându-ne prin harul Lui, să ne facem, după nădejde, moștenitorii vieții celei veșnice.**”

Ca și în textul paralel din *Efesenii 5, 26-27*, avem și aici indicii clare despre aceleași trei Sfinte Taine, menționate în ambele texte și exact în aceeași ordine în care se și oficiau pe atunci: Botezul („baia nașterii celei de a doua”), Mirungerea („înnoirea Duhului Sfânt”) și Pocăința („îndreptându-ne prin harul Lui”).

5. ÎN EPSTOLA CĂTRE FILIMON

a). *Filimon 10, 12, 17*: „**Te rog pe tine pentru copilul meu, pe care l-am născut fiind în lanțuri, te rog pentru Onisim... L-am trimis înapoi la tine, iar tu primește-l pe el, adică inima mea!... Deci, dacă mă socotești părtaș cu tine, primește-l, cum m-ai primi pe mine!**”

Cele trei Sfinte Taine: Botezul, Mirungerea și Pocăința sunt prezente și în aceste versete, selecționate din scrisoarea – bilet a Sfântului Apostol Pavel către Filimon din Colose, scrisoare în care Apostolul mijlocește pentru iertarea și reprimirea în casa și în Biserica din casa sa, a fostului sclav-dezertor Onisim. Pe acesta, Sfântul Apostol Pavel „**l-a născut în lanțuri**”, adică l-a botezat și, totodată, indiscutabil că – așa cum proceda întotdeauna – prin punerea mâinilor l-a și **pecetluit cu harul Duhului Sfânt** (l-a miruit), în timpul primei sale captivități la Roma (v. 10). Rugămintea repetată a Apostolului, ca Filimon să-l reprimească pe Onisim cel astfel încreștinat, se bazează desigur și pe **pocăința** sinceră a acestuia, atât pentru paguba materială, provocată, cât și pentru fuga lui de răspundere și, evident, de pedeapsă. Onisim și preconizatele condiții ale ierării și reprimirii lui, se reflectă ca într-o oglindă, în textul paralel din *Luca 15, 27*, în sensul că și Onisim devenise ad-hoc un fiu rătăcit și recuperat.

CAPITOLUL IV

SFÂNTA TAINĂ A POCĂINȚEI (SPOVEDANIA) ÎN EPISTOLA CĂTRE EVREI

a). *Evrei 4, 12-13*: „**Căci Cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri și pătrunde până la despărțitura**

sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii. Și nu este nicio făptură ascunsă înaintea Lui, ci toate sunt goale și descoperite, pentru ochii Celui în fața Căruia noi vom da socoteală.”

Aici nici nu mai este nevoie de vreun comentariu. „**Cuvântul lui Dumnezeu**” Cel ce a zidit, a mântuit și va judeca lumea, este autoritatea divină Care cunoaște și judecă și „**simțirile și cugetările inimilor**” tuturor oamenilor și nimeni și nimic nu I Se poate ascunde. El vede și știe totul despre toți și despre toate. Așadar, atunci când suntem în fața duhovnicului, nu ne spovedim acestuia, ci Atotștiutorului Dumnezeu, iar spovedania nu este informarea lui Dumnezeu, despre cele făcute de noi, ci o recunoaștere sinceră a tuturor păcatelor noastre înaintea Lui. Dacă El ne iartă și ne dezleagă prin rugăciunea duhovnicului, iertați vom fi și la judecata de apoi, iar dacă nu reușim să dobândim iertarea acum când ne spovedim, în fața Lui vom da socoteală, atunci, pentru toate!

b). *Evrei 6, 1-2*: „**De aceea, lăsând începuturile cuvântului despre Hristos, să ne ridicăm spre ceea ce este desăvârșit, fără să mai punem din nou temelia învățaturii despre Pocăința de faptele noastre, despre credința în Dumnezeu, a învățaturii despre Botez, a Punerii mâinilor, a învierii morților și a judecății veșnice.**”

În opinia Sfântului Apostol Pavel, pentru destinatarii săi evrei, acum ar fi timpul să treacă de la noțiunile introductive în creștinism, ca de pildă învățătura despre Sfintele Taine (Pocăința, Botezul și Mirungerea) și alte teme, care pentru ei, de mai multă vreme nu mai constituie noutăți, la „**ceea ce este desăvârșit**”, adică la învățături mai profunde, pe care le și găsim tratate în capitolele următoare: Arhieria și Jertfa lui Hristos, cultul divin public și Preoția Noului Testament, soteriologia creștină și altele.

c). *Evrei 6, 4, 6*: „**Căci este cu neputință pentru cei ce s-au luminat... și părtași s-au făcut Duhului Sfânt... dacă au căzut, să se înnoiască iarăși spre pocăință, fiindcă ei răstignesc Iorushi, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu și-L fac de batjocură.**”

Cine oare, vor fi fost aceia care „au căzut” și n-au mai putut „**să se înnoiască iarăși spre pocăință ?**” Pe de o parte, aceștia erau unii dintre fariseii încreștinați (botezați și miruiți), iar pe de altă parte mai erau și alți „elitiști” iudei, care respingeau catehizația misionarilor creștini, pe motiv că aceștia le sunt inferiori din punct de vedere intelectual, rămânând astfel cu grave lacune despre adevărurile fundamentale de credință. De aceea, ei pretindeau păgânilor, ca înainte de a se boteza, să treacă prin etapele prozelitismului iudaic, inclusiv prin circumciziune, precum și alte aberații. Aceștia sunt „iudaizanții”, provocatori de tulburări și scandaluri de mai târziu, în special pe traseele misionare pauline, fiind dușmani de moarte ai Sfântului Apostol Pavel și ai Evangheliei lui Hristos și profanatori ai Sfintelor Taine pe care le-au primit cu nevrednicie.

Toți aceștia nu vor mai fi iertați, pentru că pur și simplu, nici ei înșiși nu vor dori să se mai pocăiască, sau să mai primească iertarea.

d). *Evrei 10, 1-4*: „În adevăr, Legea, având umbra bunurilor viitoare, iar nu însuși chipul lucrurilor, nu poate niciodată – cu aceleași jertfe, aduse neîncetat în fiecare an – să-i facă desăvârșiți pe cei ce se apropie. Altfel, n-ar fi încetat, oare, jertfele aduse, dacă cei ce săvârșesc slujba dumnezeiască, fiind odată curățiți, n-ar mai avea nicio cunoștință a păcatelor ? Ci prin ele, an de an, se face amintirea păcatelor, pentru că este cu neputință ca sângele de tauri și de țapi să înlăture păcatele.”

În epoca Legii mozaice, neexistând Pocăința ca taină, evident că doar sângele infinitelor jertfe animalice, substitutive, nici nu putea aduce iertarea păcatelor și, cu atât mai mult, nici nu-i putea face desăvârșiți (adică sfinți), pe oamenii credincioși, ci doar, periodic (măcar pentru un an), îi mai apropia, cumva, de Dumnezeu. În Vechiul Testament, cei mai credincioși dintre oameni, nu puteau obține mai mult, decât statutul de „drepti” înaintea lui Dumnezeu (cf. *Romani 4, 3*, urm.)

e). *Evrei 12, 5-10*: „Și ați uitat îndemnul care vă grăiește ca unor fii: „Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului, nici nu te descuraja, când ești muștrat de El. Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește.” Răbdați spre înțelepțire! Dumnezeu vă ia ca pe niște fii. Și care este fiul pe care tatăl său să nu-l certe ? ... Apoi dacă am avut pe părinții noștri după trup, care să ne certe și ne sfiam de ei, oare nu ne vom supune cu atât mai vârtos Tatălui duhurilor, ca să fim vii ? Pentru că ei, precum găseau cu cale, ne pedepseau pentru puține zile, iar Acesta, spre folosul nostru, ca să ne împărtășim de sfințenia Lui.”

Câtă diferență este între cele două texte de mai sus și înțelesurile lor ! Dacă în *Evrei 10, 1-4*, omul se vede neputincios de a se adăposti lângă Dumnezeu și e nevoit să accepte doar o apropiere, un surogat de împăcare cu El, obținut în mod indirect , în *12, 5-10* situația se schimbă diametral: atmosfera este familială, intimă, de autentică filiațiune divină. Ca și pătinții noștri trupești și Tatăl nostru Cel ceresc ne ceartă, ne iubește, dar ne și iartă „**spre folosul nostru, ca să ne împărtășim** (chiar, n.n.) **de sfințenia Lui.**”

Totul este direct și nemijlocit. Acum, accesul omului la sfințenia lui Dumnezeu este liber și necondiționat ¹²⁰. Și cum altfel ar fi posibil așa ceva, dacă nu prin Sfânta Taină a Pocăinței, în cadrul căreia inima omului îi vorbește direct lui Dumnezeu: „**Tată, am greșit la cer și înaintea Ta!**”, iar Tatăl îi răspunde: „**Fiule, iertate sunt păcatele tale!**” (*Luca 15, 18, 21; Marcu 2, 5*).

NOTE BIBLIOGRAFICE

111. Sfântul Teofilact al Bulgariei, *Tâlcuirea Epistolei către Romani a slăvitului și prealăudatului Apostol Pavel*, trad. din lb. gr. veche în cea nouă, de către Nicodim Aghioritul, ediție îngrijită de Florin Stuparu, Editura „Sofia – Cartea Ortodoxă”, București, 2005, p. 54;

112. Cf. Olivier Clément, *Trupul morții și al slavei. Scurtă introducere la o teopoetică a trupului*, trad. rom. de Sora Eugenia Vlad, Editura „Christiana”, București, 1996, p. 18-43;

113. Cf. Maciej Bielawski OSB, Părintele Dumitru Stăniloae, o viziune filocalică despre lume, trad. și cuvânt înainte de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. „Deisis”, Sibiu, 1998, p. 312-316;

114. Pr. Prof. Dr. Vasile Gheorghiu, *Epistola către Romani a Sfântului Apostol Paul. Introducere, traducere și comentar*, Ed. a II-a, Cernăuți, 1938, p. 284;

115. Sfântul Teofilact al Bulgariei, *Tâlcuirea Epistolei Întâi către Corinteni și a Epistolei a Doua către Corinteni, slăvitului și prealăudatului Apostol Pavel*, trad. din lb. greacă veche în cea nouă, de către Nicodim Aghioritul, ediție îngrijită de Florin Stuparu, Editura Cartea Ortodoxă, București, 2005, p. 166;

116. Ilustrativ în acest sens este cazul soției lui Lot: „**Femeia lui Lot însă, s-a uitat înapoi și s-a prefăcut în stâlp de sare**” (*Facerea 19, 26*);

117. Detalii la: H. Roventă, *Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel. Introducere și comentar*, București, 1929, 152 p; Pr. Prof. Dr. Grigorie Marcu, *Omul cel nou în concepția antropologică a Sf. Apostol Pavel*, în rev. „Studii Teologice”, nr. 7-8/1951, p. 422; H. Schlier, *Der Brief an die Galater*, în „Kritisch – exegetischer Kommentar über das N.T.”, Ed. V, Göttingen, 1971, p. 102, ș.a.;

118. Cf. C.S. Lewis, o.c., p. 49-53;

119. A. Vanhoye, *Prêtres anciens, Prêtre nouveau, selon le Nouveau Testament*, Paris, 1980, p. 243;

120. Sfânta Liturghie reflectă cel mai bine această situație, atât în timpul, cât și după împărtășirea credincioșilor, când preotul rostește: „**Se împărtășește robul lui Dumnezeu (N)... spre iertarea păcatelor**” (adică spre împăcarea sa cu Dumnezeu) „și spre viața de veci” (adică spre comuniunea veșnică cu Dumnezeu); iar după împărtășire, cântarea bisericească exprimă cu titlu de rugăciune: „...**întărește-ne pe noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta!**”;